

МЕТОДИКА ФОРМУВАННЯ ОРФОГРАФІЧНОЇ ГРАМОТНОСТІ СТУДЕНТІВ-ІНОЗЕМЦІВ ПЕРШОГО КУРСУ ВНЗ ЗА ДОПОМОГОЮ РІЗНИХ ВИДІВ ДИКТАНТІВ

Віцюк А.А.

ПВНЗ «Міжнародний коледж медицини»

У методиці навчання української мови існує багато різних видів диктантів, кількість яких поступово збільшується. Різні методисти користуються неоднаковою класифікацією диктантів. Це одна з найефективніших форм роботи, що сприяє виробленню орфографічних знань, умінь та навичок. Залежно від мети роботи диктанти поділяють на навчальні або контрольні. Відповідно до характеру запису диктанти бувають текстуальними, вибірковими та вільними. Диктант допомагає студентам зосередити їх уваги, розвиває пам'ять, зір, слух, вміння свідомо користуватися орфографічними правилами. Це один з найефективніших видів роботи для студентів-іноземців першого курсу ВНЗ, які прагнуть підвищити свій рівень знань з орфографії.

Ключові слова: орфографія, текстуальний диктант, вибірковий диктант, вільний диктант, творчий диктант.

Постановка проблеми. Диктант (у латинській мові *dicto* означає «говорити для записування») – це письмова робота, вправа для перевірки грамотності і засвоєння правил правопису. Якщо розглядати диктант з історичного погляду, то побачимо поступову диференціацію, урізноманітнення його видів. Проте цей процес не був рівномірним. Різним було ставлення до диктантів – від надто частого їх використання до цілковитого заперечення, змінювалась оцінка їх ролі у навчальному процесі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В 1883 р. В. П. Шереметівський писав: «...якби всі краплі сліз і поту, пролиті з того часу, відколи пишуться диктанти, виступили раптом усі з надр земних, то був би..., розуміється, не потоп, а, в усякому разі, грязюка непролазна навколо навчальних закладів, особливо жіночих». Негативно до диктанту поставився і професор Томсон у своїй книжці «К теорії правописання і методології преподавання его», що вийшла в світ у 1903 р. Виступаючи на з'їзді викладачів мови військових шкіл у 1903 р., А. Фльоров рішуче протестував проти того, що «в нижчих класах виключно, а в середніх головним чином, учні нерідко вправляються в диктантах, диктантах і диктантах: диктантоманія шаленіє» [4, с. 242-243].

Але вже у другому номері журналу «Родной язык в школе» за 1927 рік з'являється стаття професора О. Пешковського «Несколько слов о предупредительном диктанте». Автор її прямо заявляє, що треба перебудувати всю методику навчання правопису. І починає цю перебудову з реабілітації диктанту. На сторінках того ж журналу розгорнулася гостра дискусія: запроваджувати в школі диктант чи ні? Упередження проти диктанту було ще настільки міцне, що ця дискусія так до певних наслідків тоді й не привела. Багато авторитетних методистів, серед яких був і професор О. Афанасьєв, продовжували заперечувати доцільність і необхідність диктантів. Шапошников відкидав його навіть як форму, як засіб перевірки орфографічних знань учнів.

Поступово диктант почали визнавати, все ширше й ширше застосовувати його не тільки як засіб контролю, а й як один з дійових засобів

піднесення граматико-орфографічної та пунктуаційної грамотності учнів та студентів.

В. Шапошников заявляв, що диктант є штучною, надуманою і неприродною формою роботи, з якою учні зустрічаються тільки в стінах школи. Це, звичайно, не так. І в школі, і особливо поза нею вихованцям її треба вміти вести найнеобхідніші записи під час слухання лекцій, доповідей, приймати телефонограми, радіограми тощо. Тому можна говорити про важливість використання диктантів і на перших курсах вищих навчальних закладів.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Оцінюючи навчальну ефективність диктантів, потрібно мати на увазі конкретні їх форми та способи їх реалізації. Людині надзвичайно часто доводиться, окрім списування з готового тексту, формулювання власних думок, записувати сприйняте на слух, почуте від когось. Практичні потреби життя вимагають відповідних навичок передавати на письмі текстуальне, вибірково чи стисло усне мовлення, сприйняте на слух. Оскільки між усною мовою і писемною, між звуками в їх системі, в живому потоці мовлення і засобами їх передачі на письмі існують складні, неоднозначні відношення, необхідно створити зв'язок між слуховим сприйманням і графічним образом слова, між вимовою і його написанням. Цього можна досягти лише відповідними вправами.

Диктант, якщо вміло проводити і застосовувати різні їх види, є одним із засобів боротьби за культуру писемної мови, вони виконують організуючу і виховну роль, допомагають сформувати професійні навички регламентованої роботи, вміння дотримуватись встановленого порядку і ритму. У той же час сама передача на письмі вимагає напруження і зосередження уваги. Отже, це один із засобів виховання уваги, дисциплінованості, організованості, точності та акуратності в навчальній діяльності, вміння включатись в розумову роботу і виконувати завдання в даний момент. Це непростий і нелегкий вид навчальної роботи для студентів ВНЗ.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є ознайомлення із системою різних видів диктантів, застосування яких допоможе підвищити орфографічну компетенцію студентів-іноземців ВНЗ.

Виклад основного матеріалу. Хоча диктанти – один з «традиційних», давно застосовуваних видів вправ, проте щодо їх тлумачення, оцінки, класифікації існують значні розбіжності.

Професор О. Афанасьєв у своїй книзі «Методика руського язика в середній школі» поділяє диктанти на чотири види: слуховий, попереджувальний, вибіркового і контрольний. Перший вид диктанту визначено тут за характером сприймання його учнями, а інші три види – за їх призначенням.

Не вніс повної ясності в питання класифікації диктантів і М. С. Поздняков. В його праці «Методика преподавания руського язика» налічується вже сім видів: перші три з них – зоровий, слуховий і слухо-зоровий чи зорово-слуховий – автор називає попереджувальними; далі йдуть вибіркового, творчий, вільний і контрольний.

Більш чітку, послідовно витриману систему класифікації диктантів дає в своїй брошурі М. В. Ушаков («О видах диктанта в семилетней й средней школе». Методичний лист, 1951). Він поділяє всі диктанти на три основні групи: 1) диктанти без зміни тексту; 2) диктанти зі зміною тексту і 3) комбіновані види диктанту. У першій групі М. В. Ушаков виділяє в свою чергу три різновиди диктантів: а) попереджувальний, б) пояснювальний і в) перевірочний, або контрольний. До другої групи він відносить диктанти: а) вибіркового, б) вільний і в) творчий. Третю групу становлять комбінації з різних видів диктантів [4, с. 245].

Залежно від мети виконуваної роботи диктанти бувають навчальними або контрольними. Оскільки навчальні диктанти допомагають виявити також рівень знань студентів-іноземців, а контрольні мають і навчальне значення, межа між ними до певної міри умовна. Текст, що диктується, може бути зв'язним або складатися з окремих речень, словосполучень або слів, так званий словниковий диктант. Залежно від того, як записують продиктований текст (без змін чи зі змінами і якими саме), диктанти можуть бути текстуальними (дослівними), вибірковими та вільними.

З огляду на методику проведення навчальні диктанти поділяються на попереджувальні та пояснювальні. Якщо спочатку робиться усний аналіз тексту, щоб попередити неправильне виконання певного завдання, не допустити помилок, то такі диктанти називаються попереджувальними. Попередження помилок може бути тільки усним.

Пояснювальні диктанти виступають як протилежність попереджувальним – текст спочатку під диктовку записується, потім здійснюється його розбір, виправлення, коментування. Це найчастіше робиться усно, але іноді вдаються і до наочності (використовуються таблиці, друковані тексти, словники). Отже, існують чотири основних типи диктантів, а саме: текстуальний, вибіркового, вільний та творчий. Кожен з них залежно від мети проведення може бути навчальним або контрольним, а навчальний залежно від способу опрацювання тексту попереджувальним або пояснювальним. Попереджувальні диктанти бувають слуховими або зоро-слуховими, а пояснювальні – слуховими або слухо-зоровими.

Текстуальний (дослівний) диктант – це точне, дослівне відтворення на письмі сприйнятого

на слух тексту. Є декілька різних видів навчальних текстуальних диктантів. Залежно від методики їх проведення, опрацювання лексичного чи граматики-правописного матеріалу в продиктованому тексті вони можуть бути попереджувальними або пояснювальними. Обсяг тексту для навчальних диктантів визначається, виходячи з конкретної навчальної мети, місця і ролі даної форми письмової роботи в системі інших прийомів. Це ж можна сказати й відносно насиченості тексту правописними чи граматики-стилістичними моментами. Якщо текст для контрольного диктанту не повинен бути перенасиченим складними випадками, то для навчального диктанту можна добирати тексти будь-якої складності.

Найпоширеніші *попереджувальні текстуальні диктанти*, тому що легше попередити помилки, з самого початку прищеплювати правильні орфографічні навички, аніж потім викоринювати їх. Застосовується він при опрацюванні й закріпленні нового матеріалу, який ще достатньо не засвоєний.

Попередження може здійснюватись по-різному, тому можливі різні форми попереджувальних текстуальних диктантів:

1. Усний розбір, аналіз мовних фактів, пригадування правила перед написанням продиктованого тексту.

2. Пояснення тексту, що диктується, у процесі письма.

3. Аналіз тексту на дошці, таблиці чи надрукованого з подальшим його записом під диктовку. На основі цього виділяються два різновиди текстуального попереджувального диктанту: слуховий і зоро-слуховий.

Слуховий попереджувальний диктант проводиться за схемою – спочатку усне пояснення, усний розбір тексту, потім його запис.

Коментований диктант – це «думання вголос» під час запису, сприйнятого на слух тексту. Під час його проведення один із студентів пояснює написання кожного слова, всі інші пишуть мовчки за студентом-іноземцем, що коментує. Доцільно залучити до коментування не одного-двох студентів, а більшу кількість. Коментоване письмо корисне тим, що привчає думати над кожним словом, словесно оформляти думку, застосовувати правила під час написання [2, с. 223].

Часто зустрічається в практиці так зване довільне коментування, коли коментатор пояснює лише необхідні, на його думку, орфограми, інші ж слова лише чітко проговорює без пояснення.

Зоро-слуховий попереджувальний диктант – це один з різновидів навчальних попереджувальних диктантів. Аналіз тексту перед його записом супроводжується використанням зорових вражень, зорового сприймання даного матеріалу слухачами. Під час зоро-слухового диктанту текст записується на дошці або кодкартці й демонструється через кодоскоп, його читають викладач і студенти-іноземці ВНЗ, пояснюються при потребі нові слова, аналізуються орфограми, звертається увага на написання слів на правила, які ще не опрацьовані, або на так звані словникові слова. Після цього текст закривається і студенти записують його під диктовку викладача. З метою перевірки записаного текст знову відкривається і студенти звіряють правильність свого запису. Такі диктанти спрямовані на активізацію зоро-

слухових відчуттів. Для них використовуються тексти, які містять словникові або складні для написання слова. Можуть також вводиться слова з орфограмами, які будуть вивчатися на наступних заняттях [2, с. 223].

З метою кращої перевірки слухачами своїх робіт, усунення не тільки типових, але й індивідуальних, одиничних помилок деякими викладачами запроваджуються різні види пояснювальних диктантів, які умовно можна об'єднати спільною назвою – *слухо-зорові*. Характерною рисою їх є те, що слухач, написавши текст з голосу викладача, потім має можливість зіставити його з правильним зразком. Інколи застосовують й такий вид пояснювального диктанту: коли слухачі записали весь продиктований текст, викладач каже певне правило, всі відшукують у написаному тексті приклади-ілюстрації на дане правило, підкреслюють їх, якщо є помилки, роблять виправлення.

Одним із видів пояснювальних диктантів є так званий *диктант з письмовим обґрунтуванням*. Суть його полягає в тому, що слухачі записують продиктоване викладачем, наводять письмові пояснення. Для цього слова (якщо вправа складається з окремих слів) записують в колонку. Якщо ж диктується речення або зв'язаний текст, то пояснення наводяться наприкінці [4, с. 245-246].

Одним з видів пояснювальних диктантів є *малюнковий*. Методика його проведення така: викладач демонструє предметні малюнки, слухачі мовчки або проговорюючи записують слово – назву малюнка. По закінченні пояснюють написання слів. Цей вид роботи дещо складніший від пояснювального диктанту, продиктованого викладачем, оскільки студент має сам проговорити слово і записати відповідно до правопису. Такий диктант потребує більшої самостійності у застосуванні знань та умінь і використовується, коли орфографічна навичка уже сформована [2, с. 224].

Вибірковий диктант – це диктант, коли слухач згідно з завданням викладача записує лише окремі частини продиктованого тексту (слова, словосполучення, групи слів, частини речень або навіть окремі речення). Є різні види вибіркового диктантів. Одним із них є вибірковий запис слів без зміни тієї форми, яку вони мають у контексті, або зі зміною її. Вибірковий диктант зі зміною форми значно складніший звичайного. У практиці можна спостерігати вибіркові диктанти у поєднанні з творчим завданням. Навчальні вибіркові диктанти бувають попереджувальними (слуховими і зоровими) або пояснювальними (слуховими і слухо-зоровими), можуть поєднуватися з роботою творчою характеру.

Найлегшим видом вибіркового диктанту є *зоро-слуховий попереджувальний*. Слухачам після повторення правил пропонується розглянути текст, знайти в ньому орфограми, слова на дане правило, зробити їх граматико-орфографічний розбір. Після визначення й аналізу прикладів, які потрібно буде записати, викладач забирає текст і диктує його для вибіркового запису слухачами на слух. Для вибіркового диктантів можуть використовуватися як зв'язні тексти, так і складені з речень або окремих слів. За допомогою вибіркового диктанту можна охопити великий за обсягом текст у порівняно короткий час. Адже в

тексті не всі орфограми однаково цікавлять викладача. Оскільки на цей диктант відводиться небагато часу, практикується він найчастіше як вид тренувальної вправи для закріплення поданого матеріалу та з метою перевірки наскільки слухачі зрозуміли й засвоїли тему. Різні види вибіркового диктантів дають можливість враховувати вікові особливості та ступінь підготовки студентів-іноземців, обирати ефективні завдання, прийоми опрацювання мовою матеріалу, виходячи з конкретних умов. Цей вид роботи сприяє розвиткові уваги й аналітичного мислення.

Творчий диктант – це диктант, під час написання якого студенти вищого навчального закладу вносять певні визначені викладачем зміни в продиктований текст. Цей диктант поєднує в собі вироблення навичок орфографії та пунктуації з розвитком мовлення, виконання стилістичних завдань. Ця форма роботи вимагає ще більшої уваги, ініціативи, творчого мислення, ніж під час написання текстуальних диктантів. Найпоширенішими різновидами творчого диктанту є розширення чи доповнення тексту, зміна в продиктованому тексті граматичних форм, заміна одних слів і словосполучень іншими.

Добре опрацювати якість конкретне правило, відмінкову форму дають змогу *словниковий та вибірковий творчі диктанти*. Суть словникового творчого диктанту полягає в тому, що викладач диктує не речення, а окремі слова, слухачі ж записують їх у заданій формі. Під час вибіркового творчого диктанту з тексту, який читає викладач, слухачі виписують певні слова, відразу ставлячи їх у заданій формі. Творчі диктанти доцільно проводити і на матеріалі письмових робіт студентів ВНЗ. Викладач читає речення, яке слухачі усно аналізують, перебудовують і записують уже удосконалений його варіант. Приклади з письмових робіт потрібно групувати за типами помилок: неправильне слововживання, невміння користуватися займенниками, неправильна побудова речень, тавтологія тощо.

До різновидів творчих диктантів відносимо і *графічний диктант*. Студенти записують продиктований текст графічними знаками. Наприклад, під час узагальнення й закріплення матеріалу диктуються слова, а усі подумки аналізують ці слова й записують лише схеми. Отже, творчий диктант відрізняється від інших типів диктантів тим, що студенти пишуть текст, який значною мірою складають самостійно, за вказівками викладача. Він диктує або сам пише на дошці слова з тими чи іншими орфографічними ознаками [4, с. 248].

Диктант-переклад у більшості випадків передбачає читання тексту російською мовою, а запис – українською. До написання такого диктанту іноземні студенти повинні старанно готуватися. На початковому етапі над диктантом-перекладом проводиться колективна робота. Російський текст аналізується, усно перекладається, потім викладач диктує текст, а студенти записують його українською мовою. І тільки тоді, коли вони навчаться вільно перекладати з російської мови, викладач диктуватиме текст з таким розрахунком, щоб дати час для обдумування перекладу й запису українською мовою [3, с. 294].

Вільний диктант стоїть на межі між власне диктантами і докладними переказами. Суть його

полягає в тому, що слухачі при завданні якомога точніше відтворити продиктований текст, все ж передають його і своїми мовними засобами. Диктується текст частинами, які практично неможливо дослівно запам'ятати й записати. Цей вид диктанту сприяє підготовці до виконання складніших форм письмових робіт, зокрема переказів, надає певну творчу самостійність при відтворенні тексту. Ті частини, які вдалось запам'ятати, студенти записують дослівно, решту викладають своїми словами, реченнями, зберігаючи зміст оригіналу. Проведення вільного диктанту спонукає мислити, запам'ятовувати думки, уявляти картини, образи. Основними видами вільних диктантів є попереджувальний (текст спочатку аналізують, потім записують) та пояснювальний (коментується вже виконана робота). Ці диктанти бувають лише усними. Друкований текст може бути використаний з метою самоперевірки виконаної роботи чи самостійного усунення допущених помилок. Текст для вільного диктанту повинен бути зв'язним, доступним для студентів першого курсу вищого навчального закладу за змістом, зрозумілим. Якщо у тексті є незрозумілі слова, то необхідно їх пояснити. Текст також повинен відповідати виховним і навчальним завданням, бути в достатній мірі насиченим потрібними орфограмами.

Цікавою формою зоро-слухових вільних диктантів є *диктанти за картиною*. Щоб провести вільний диктант за картиною, викладачу необхідно або скласти самому, або дібрати текст, відповідний змістові обраної картини, а студенти перед диктуванням аналізують картину, з'ясовують її зміст. Часто на основі картини складається словничок, яким користуватимуться під час написання диктанту. Завершивши підготовчу роботу, викладач читає текст, студенти першого курсу передають зміст своїми словами, використовуючи словнички.

Вільний диктант – дуже корисна справа з розвитку зв'язного мовлення студентів. Ця форма роботи – засіб підготовки до переказів і творів, розвитку вмінь самостійного письмового викладу змісту тексту, сприйнятого на слух, привчає самостійно сформулювати почуту думку і правильно побудувати власні висловлювання. У майбутньому це допоможе досконало оволодіти технікою запису як лекцій, так і публічних виступів.

У вузах іноді практикують ще так званий *самодиктант*, суть якого полягає в записуванні студентами вивченого напам'ять тексту (невеликого вірша або уривка з прозового твору). Для вироблення орфографічної грамотності така справа може бути корисною, але потребує певного застереження. Справа в тому, що студенти з усіх сил намагатимуться під час писання згадати, як саме було надруковано те або інше слово в тексті, замість того, щоб аналізувати, застосовувати певні правила. Ця справа може стати більш ефективною, якщо викладач деякі орфографічні

і пунктуаційні труднощі з'ясує все-таки перед самим письмом [4, с. 249].

Контрольні диктанти – це диктанти, за допомогою яких виявляється рівень правописних навичок, певних правил чи навчального матеріалу за певний період. Основна мета цього типу вправ – визначити рівень знань окремих студентів чи всієї аудиторії. Як навчальні, так і контрольні диктанти поділяються на такі види: текстуальні, вибіркові, вільні, творчі. Текст для диктанту повинен включати випадки на вивчені правила орфографії і пунктуації, але підібрати такий текст складно. Тексти часто доводиться опрацьовувати, усувати з них деякі слова, речення, вносити зміни в побудову фраз, хоча робити це потрібно дуже обережно. Зрештою, часто це неможливо робити без шкоди для художнього рівня та композиційної цілісності уривка. Текст повинен бути насичений тими орфограмами, які вивчаються на даному етапі або викликали труднощі в попередніх роботах. Важливо, щоб насиченість орфограмами була розподілена рівномірно по всьому тексту, а не зосереджувалась у якійсь його частині. Увага студентів протягом заняття може зазнати змін. До кінця заняття іноземні студенти стомлюються, увага їх послаблюється, тому й спостерігається більша кількість помилок наприкінці диктанту. У кінці текст повинен бути менш складним [4, с. 246].

У методичній літературі виділяють ще й *диктант з додатковим завданням*. Це такий вид вправ, який передбачає після запису продиктованого тексту виконання визначеного вчителем письмового граматико-орфографічного завдання. Одне з можливих завдань таке: виписування в колонку слів, що підлягають певним орфографічним правилам.

Диктант «Перевіряю себе» розрахований на свідоме письмо учнів, на вироблення в них навички суворо контролювати себе. Якщо в процесі запису тексту у студентів ВНЗ виникають сумніви щодо правопису окремих орфограм, то сумнівні слова вони підкреслюють, а потім звертаються до викладача із запитаннями, як слід написати те чи інше слово. Викладач заохочує студентів звертатися із запитаннями, наголошуючи при цьому, що зроблені учнями виправлення на оцінку диктанту не впливають. Він чітко й лаконічно відповідає на запитання, посилаючись на відповідне орфографічне правило, а студенти виправляють помилки [3, с. 294-295].

Висновки і пропозиції. Одним з найважливіших завдань проведення диктантів є формування та підвищення рівня орфографічної грамотності студентів-іноземців першого року навчання ВНЗ. Грамотність – певний ступінь знання законів і правил української мови та володіння практичними навичками для висловлювання своїх думок усно й на письмі. Це один з основних показників культурного рівня людини, необхідна передумова освіти, забезпечення активної участі кожного в житті суспільства.

Список літератури:

1. Караман С. О. Методика навчання української мови в гімназії: навч. посібник для студентів вищих закладів освіти. – К.: Ленвіт, 2000. – 272 с.
2. Методика викладання української мови: навч. посібник / С. І. Дорошенко, М. В. Вашуленко, О. І. Мельничайко та ін.; За ред. С. І. Дорошенка.-2-ге вид., перероб. і допов. – К.: Вища шк., 1992. – 398 с.

3. Методика викладання української мови в середній школі: навч. посібник / І. С. Олійник, В. К. Іваненко, Л. П. Рожило, С. О. Скорик; За ред. І. С. Олійник.-2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Вища шк. Головне вид-во, 1989. – 439 с.
4. Методика викладання української мови в середній школі: навч. посібник / С. Х. Чавдаров, В. М. Масальський. – Державне учбово-педагогічне видавництво «Радянська школа», 1962. – 372 с.
5. Яворська С. Формування правописних навичок учнів // Дивослово. – 1996. – № 11. – С. 32-35.

Вицюк А.А.

ЧВУЗ «Международный колледж медицины»

МЕТОДИКА ФОРМИРОВАНИЯ ОРФОГРАФИЧЕСКОЙ ГРАМОТНОСТИ СТУДЕНТОВ-ИНОСТРАНЦЕВ ПЕРВОГО КУРСА ВУЗА С ПОМОЩЬЮ РАЗНЫХ ВИДОВ ДИКТАНТОВ

Аннотация

В методике изучения украинского языка существует много разных видов диктантов, количество которых постепенно увеличивается. Разные методисты пользуются неодинаковой классификацией диктантов. Это одна из самых эффективных форм работы, которая способствует выработке орфографических знаний, умений и навыков. В зависимости от цели работы диктанты разделяют на учебных или контрольных. В соответствии с характером записи диктанты бывают текстуальными, выборочными и свободными. Диктант помогает студентам сосредоточить их внимания, развивает память, зрение, слух, умение сознательно пользоваться орфографическими правилами. Это один из самых эффективных видов работы для студентов-иностранцев первого курса ВУЗА, которые стремятся повысить свой уровень знаний из орфографии.

Ключевые слова: орфография, текстуальный диктант, выборочный диктант, свободный диктант, творческий диктант.

Vitsiuk A.A.

PHEI «International College of Medicine»

THE METHODS OF FORMING THE SPELLING LITERACY OF FOREIGN STUDENTS OF THE FIRST COURSE OF HEI BY THE DIFFERENT TYPES OF DICTATIONS

Summary

In the methods the studies of Ukrainian many different types of dictations exists and the amount of which is gradually increased. Different methodists use various classification of dictations. It's one of the most effective forms of work, which is instrumental in making of spelling knowledge, abilities and skills. Depending on the purpose of work dictations divide into educational or control. In accordance with character of record dictations are textual, selective and free. Dictation helps students to concentrate their attention, develops memory, sight, ear, produces ability consciously to use spelling rules. It's one of the most effective types of work for the foreign students of the first course of HEI, which aim is to promote the level of knowledge of spelling.

Keywords: spelling, textual dictation, selective dictation, free dictation, creative dictation.